

นริศรา จันทร์อ้อ. (2548). การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนคลองรางจระเข้ในการจัดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. คณะกรรมการควบคุม : ดร.ชิตชัย สนั่นเสียง, ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุธรรม ชาติะสิงห์.

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประวัติความเป็นมาและสภาพทั่วไปของชุมชน 2) ศึกษาการจัดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ 3) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนคลองรางจระเข้ในการจัดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เป็นการศึกษาชุมชนโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงพรรณนา (Description research) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มประชาชนที่ชุมชนคลองรางจระเข้ ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลบ้านโพธิ์ หมู่ที่ 10 บ้านจำศาล หมู่ที่ 11 บ้านรางจระเข้ใต้ และตำบลรางจระเข้ หมู่ที่ 3 บ้านรางจระเข้ใต้ จำนวน 26 คน 2) กลุ่มเจ้าของบ้านพักแบบโฮมสเตย์ จำนวน 7 คน และ 3) กลุ่มผู้นำชุมชนหรือเจ้าหน้าที่ของภาครัฐและเอกชน จำนวน 13 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์และใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสนทนากลุ่ม (Focus group) และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของชุมชนคลองรางจระเข้ เป็นชุมชนเก่าแก่มากตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลาย สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2290 บริเวณนี้เป็นที่อาศัยของสัตว์นานาชนิด โดยเฉพาะจระเข้ ชาวบ้านจึงเรียกกันว่า “คลองรางจระเข้” และสภาพทั่วไปของชุมชนคลองรางจระเข้ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ถ้าคลองรางจระเข้กั้นกลางระหว่าง 5 ตำบล ได้แก่ ตำบลบ้านโพธิ์ ตำบลรางจระเข้ ตำบลลาดงา ตำบลบ้านกระทุ่ม และตำบลหัวเวียง ถ้าคลองรางจระเข้มีลักษณะเป็นรูปตัว L พื้นที่ชุมชนคลองรางจระเข้เป็นพื้นที่ราบลุ่มน้ำท่วมทุกปี สภาพพื้นที่จึงเหมาะแก่การประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม

2. การจัดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ที่ชุมชนคลองรางจระเข้ พบว่า ประชาชนมีการรวมตัวจัดตั้งกลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์คลองรางจระเข้ เพื่อดำเนินการจัดการท่องเที่ยว โดยมีสมาชิกในชุมชนร่วมกันจัดทำบ้านพักแบบโฮมสเตย์และมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวล่องเรือชมความงาม

ของธรรมชาติสองฝั่งคลองรางจระเข้ การพักบ้านโฮมสเตย์ การรับประทานอาหารร่วมกันในชุมชน และศึกษาวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน

3. สภาพวิถีชีวิตชุมชนคลองรางจระเข้ก่อนมีการจัดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ พบว่า ด้านเศรษฐกิจประชาชนมีการประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก และรับจ้างตามโรงงานอุตสาหกรรมและรับจ้างทั่วไป ด้านสังคมในชุมชนคลองรางจระเข้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้านวัฒนธรรมประชาชนยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น เช่น การจัดงานประจำปีวัดรางจระเข้ และการร่วมทำบุญในวันสำคัญของชุมชน และด้านสิ่งแวดล้อมประชาชนยังคงใช้น้ำในลำคลองรางจระเข้เพื่อการอุปโภคและบริโภค

4. การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนคลองรางจระเข้เมื่อมีการจัดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ พบว่าวิถีชีวิตของประชาชนภายในชุมชนคลองรางจระเข้ ทั้ง 4 ด้าน ส่วนใหญ่ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน ยกเว้นทางด้านเศรษฐกิจที่ประชาชนมีอาชีพเสริมในการจัดการทำบ้านพักแบบโฮมสเตย์รับจ้างทำกิจกรรมการท่องเที่ยว และมีรายได้เพิ่มจากกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์

Narissara Jun – E. (2005). **Changes of Klongrangjorakhay Community's Ways of Life during the Existence of Home-Stay Tourism in Sena District, Phranakhon Si Ayutthaya Province.** Mater Thesis, Master of Arts. (Social Sciences for Development). Phranakhon Si Ayutthaya : Graduate School, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Advisory Committee : Dr. Chidchai Sananseang, Assistant Professor Sutham Chatasingha.

ABSTRACT

The purposes of the research are (1) to study history and general information of the community, (2) to examine home-stay tourism in the community, and (3) to investigate the changes of the community's ways of life during the existence of home-stay tourism in 4 aspects, namely economic, social, cultural, and environmental changes. Descriptive research was conducted with the following 3 sample groups : (1) 26 people who resided at Moo 10, Baan Jasan, Baan Pho sub-district : Moo 11 Baanrangjorakhaytai ; and Moo 3 Baanrangjorakhaytai, Rangjorakhay sub-district (2) 7 home-stay business owners, and (3) 13 community leaders or officials in private or public sectors. A set of interview and participation observation as well as focus group discussion were used in data collection.

The research findings indicated as follows :

1. Founded in 2290 B.E., Klongrangjorakhay is an old community. There were lots of animals in the area, especially crocodiles, so the villagers named the place as Klongrangjorakhay (canal of crocodiles.) The community is located in the North of Sena Sub-District, Phranakhon Si Ayutthaya Province. The Klongrangjorakhay canal is the shared border in an L shape of 5 sub-districts, namely Baan Phoe, Rangjorakhay, Lad-ngar, Baan Krathoom, and Huawiang. The area is flooded every year, so it is suitable for agriculture.

2. People in the community founded the Klongrangjorakhay Friendly Tourist Group to operate some tourist activities. Some members of the society co-operatively established home-stays and created interesting activities for tourists such as cruising to see natural and cultural scenes along the canal, staying at home with Thai families, having meals with the villagers, and studying the people's ways of life.

3. The community's ways of life before having home-stay tourism were found that most people in the community were agriculturists, workers in factories or general workers. They always helped each other, and maintained their traditional cultures and customs such as having an annual fair of the Rangjorakhay temple, making merits on the community's special days, and environmental. Moreover, they still used water from the canal in their everyday living.

4. The community's ways of life during the existence of home-stay tourism didn't dramatically change except the economic aspect. People had new kinds of business, establishing home-stays and providing tourist services that helped them get more incomes.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความเมตตาช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ดร. ชิดชัย สนั่นเสียง ประธานกรรมการ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สุธรรม ชาติละสิงห์ กรรมการที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำและให้ข้อคิดเห็นตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องของงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์ถูกต้องและขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริณา จิตต์จรัส กรรมการบริหารหลักสูตร และคุณสุวรรณชัย ฤทธิรักษ์ ผู้อำนวยการฝ่ายกิจกรรมของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่ได้ให้ความกรุณาเป็นกรรมการในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

งานวิจัยครั้งนี้จะสำเร็จลงไม่ได้หากไม่ได้รับความเมตตาและความกรุณาจาก คุณดาวเรือง ฤกษ์บุบผา (พี่ดาวเรือง) และดาบเริงไชย ฤกษ์บุบผา ผู้ใหญ่เสนาะ สุภาศาสตร์ คุณกนิษฐา บุญก่อเกื้อ (ป้าดุก) คุณประจิม เนตรจารุ คุณวันดี รูปเกลี้ยง (พี่น้อง) คุณทองคำ เนตรจารุ คุณศรีวิไลย์ ฤกษ์กำยี่ (น้องวิ) นายกองค้การบริหารส่วนตำบลรางจระเข้ และชาวบ้านที่ชุมชนคลองรางจระเข้ที่ หมูบ้านจำศาล บ้านรางจระเข้ได้ และบ้านรางกระเดื่อง ในการให้ความสะดวกและร่วมมือให้ข้อมูล

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความอนุเคราะห์ที่ไม้อาจลืมได้คือ คุณบุษกร หนูนิล (พี่ตา) กองกลาง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ที่ช่วยเหลือด้านการแปลเอกสาร รวมทั้งเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้องสาขา สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา รุ่นที่ 1 ได้แก่ คุณฐมาภรณ์ โพธิ์สัตย์ (พี่นิค) คุณอัญชติ เกลยรัตน์ (น้องปู้) คุณพรทิพย์ กองจินดา (น้องทิพย์) คุณวริศรา ปลื้มฤดี (น้องผึ้ง) ที่ทั้งช่วยแนะแนวทางในการเลือกเรื่องทำวิจัย ให้กำลังใจที่ต้องเดินทางเข้าไปที่ชุมชนคลองรางจระเข้ เพื่อช่วยเก็บข้อมูล ช่วยถ่ายรูปและโทรศัพท์สอบถาม ทำให้มีกำลังใจเพิ่มขึ้น แม้บางครั้งจะมีความท้อแท้และให้ข้อทนกับการเรียนครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ความสำเร็จของผลงานนี้จะไม่สามารถเกิดได้ถ้าขาดกำลังใจจากคุณพ่อนิสสัย จันทรอี่ ที่ล่วงลับไปแล้ว และคุณแม่ลออ จันทรอี่ รวมทั้งคุณดิชวัฒน์ จันทรอี่ น้องชายที่ให้การสนับสนุนอุปกรณ์และการเงิน คุณความดีทั้งหลายทั้งปวงที่เกิดจากการศึกษาในครั้งนี้ขอบอบแต่ผู้มีพระคุณ คุณพ่อ คุณปู้ คุณย่า คุณตาและคุณยายที่ล่วงลับไปแล้ว และหวังว่าการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะมีประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจศึกษา

นริศรา จันทรอี่